

2603-2019/K.

Alkotmánybíróság

1535 Budapest

Pf. 773.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: <u>IV/607-3/2019</u>	
Érkezett: <u>2019 MÁJ 10.</u>	
Példány: <u>1</u>	Kezelőiroda:
Melléklet: <u>0 db</u>	<u>Ju</u>

Ügyszám: IV/607-1/2019.

[REDACTED] indítványozó képviseletében az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján korábban előterjesztett – fent hivatkozott ügyszámon folyamatban lévő – alkotmányjogi panasz tárgyában a Tisztelt Alkotmánybíróság hiánypótlási felhívására az alábbi

indítvány kiegészítést

terjesztem elő.

A 2019. március 21-én a Tatabányai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság útján előterjesztett alkotmányjogi panaszban indítványozó képviseletében eljárva kértük a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg:

- a Tatabányai Törvényszék 2.Mpkf.50.012/2018/2. számú végzésének a Tatabányai Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.M.30/2018/9/II. számú végzésére is kiterjedően
- valamint a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 227. § (3) bekezdése

alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 41. § (1) bekezdése, valamint 43. §-a alapján azokat semmisítse meg.

A kérelem indoklásaként előadottakat az alkotmányjogi panasz 2. b) pontja tekintetében az alábbiakkal egészítjük ki.

A hiánypótlási felhívást indítványozó képviselője 2019. április 23-án vette át.

2. b) A megsemmisíteni kért bírói döntés/jogszabályhely alaptörvényellenességének indokolása

A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 227. § (3) bekezdése szerint:
(...)

„Ha a fél jogi képviselője szabályszerű idézés ellenére nem jelent meg, valamint, ha a jogi képviselőként megjelent személy a képviseleti jogát nem igazolja vagy képviselőként nem

járhat el, a fél részéről a tárgyalást elmulasztottnak kell tekinteni akkor is, ha személyesen vagy más képviselője megjelent. Ha a képviseleti jog igazolása nem szabályszerű, a bíróság rövid határidővel felhívja a megjelent személyt a képviseleti jog szabályszerű igazolására.”

(...)

A peres fél alkotmányos jogát nem ronthatja le a képviselője mulasztása.

Az indítványozó tárgyaláson történő megjelenése, nyilatkozata egyértelműen igazolta, hogy kereseti szándéka, a peres eljárás lefolytatásának, a jogvita eldöntésének igénye változatlan. A peres felek kívül eső körülmények (mint pl. a tárgyalási időpontok ütközése miatt a jogi képviselője tárgyaláson való távolmaradása) nem eredményezhetik az érdekérvényesítése korlátozását, kizárását. Munkaügyi perekben ráadásul az eljárás megszüntetése több esetben nem csak a kereseti igény egy része elévülését, hanem a teljes igényérvényesítés elvesztését is eredményezheti.

A képviseleti jog származtatott jellegéből következően továbbá a jogi képviselő nem rendelkezhet több joggal az eljárási szabályok szerint, mint az általa képviselt fél.

Az Alaptörvény XXVIII. cikkéhez fűzött indokolás szerint:

(...)

„Az Alaptörvény elismeri mindenki jogát ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.

(...)

2. A tisztességes eljáráshoz való jog és a bírósághoz fordulás joga

Mindezek közül a tisztességes eljáráshoz való jog talán a legátfogóbb jog, amelynek nemzetközi irodalma is igen jelentős, köszönhetően a strasbourgi eseteknek is. A tisztességes eljáráshoz való jog ugyanis az emberi jogi egyezményekben is szerepel, úgymint az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikke vagy a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya. A hatályos szabályozás azonban inkább az előbbihez közelít, ugyanis az igazságos jelző helyett a tisztességes-t használja, és tartalmazza az ésszerű időn belül történő elbírálás követelményét is. Ám a vád megfogalmazás előtt nem tartalmazza az Emberi Jogok Európai Egyezményében szereplő büntetőjogi jelzőt, amely lehetőséget nyújtott arra, hogy a strasbourgi Bíróság a büntetőjogi jelleg értelmezésével a büntetőjog fogalmát mintegy kiterjessze és adott esetben az egyes részes államok jogától függetlenül, egyfajta nemzeteken átívelő tartalommal alkalmazza, adott esetben szabálysértési vagy fegyelmi ügyekre nézve is.

A cikk alapján tehát az igazságosság helyett a tisztességes eljárás követelménye érvényesül, amely az Alkotmánybíróság álláspontja szerint olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes. [6/1998. (III. 11.) AB határozat]

A tisztességes eljárásnak az egyezmény- és alkotmányszövegekben nem nevesített, de általánosan és nem vitatottan elismert eleme a fegyverek egyenlősége, amely a büntetőeljárásban azt biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú

jogosítványokkal rendelkezzen. A fegyverek egyenlőségének egyik feltétele (és a nemzetközi szervek esetjogában is leginkább kimunkált területe) **a felek mindegyikének személyes jelenléte az eljárási cselekmények során**, illetve egyes eljárási szereplők (például szakértők) megtartása semleges pozícióban. A másik feltétel, hogy az ügyben releváns adatokat a vád, illetve a terhelt és a védő ugyanolyan teljességben és mélységben ismerhessék meg. Itt érintkezik a fair trial elve a védelemhez való jog hatékonyságának és a védelemre való felkészülés kellő idejének és eszközeinek követelményével. [6/1998. (III. 11.) AB határozat] Szintén ugyanezen döntés alapján függ össze az eljárás tisztességessége a bizonyítékok és dokumentumok megismerésével, valamint a hallgatás jogával, amelynek sérelmét azonban nem jelenti, ha abból az eljáró bíróság mégis következtetéseket von le. (793/B/1997. AB határozat)

Az elv azonban magába foglalja a bírósághoz fordulás jogát is, amelynek szervezeti oldala - a szintén az Alaptörvény által deklarált - az igazságszolgáltatás bírói monopóliumának elve. A két elv összefüggéseit, mint a jogosultság alanyi és szervezeti oldalát az Alkotmánybíróság is tárgyalta, amikor a jegyző quasi-bírászkodási jogkörének alkotmányosságát vizsgálta, mind az igazságszolgáltatás kizárólag bíróságok útján, mind a bírósághoz fordulás joga tekintetében. [71/2002. (XII. 17.) AB határozat] A szervezeti oldal az egyén oldaláról jelentkezik, amely azonban az Alaptörvény alapján korlátozható az eljárási törvények által a szükségességi-arányossági teszt alapján. Ilyen korlátozást jelentenek az eljárási jogszabályokban található perakadályok vagy bírósági felülvizsgálat kizárása.

Az elv érvényesülésének egyik legproblémásabb területe a szabálysértési jog, amellyel kapcsolatban az Alkotmánybíróság döntése nyomán nyílt meg a bírósághoz fordulás lehetősége ezen elv alapján is. [63/1997. (XII. 12.) AB határozat] Az elv klasszikus területét a büntetőeljárások képezi, amelyeknél az érvényesülés egyben a jogállamiság garanciáját is képezi. Az Alkotmánybíróság is rámutatott, hogy csak formalizált eljárás szabályainak követésével keletkezhet érvényes jogszabály, csak az eljárási normák betartásával működnek alkotmányosan a jogintézmények. A formalizált eljárás körébe tartoznak például a jogorvoslat szabályai vagy a jogerő intézménye, hiszen az alaki és anyagi jogerőként való pontos meghatározottsága a jogállamiság részeként alkotmányos követelmény. [9/1992. (I. 30.) AB határozat]

Amellett, hogy a tisztességes eljárás elvét szokásosan a büntetőeljárással hozzák összefüggésbe, a bírósághoz fordulás joga kapcsán mégis inkább a polgári jellegű eljárások körében találhatunk alkotmányilag értékelhető akadályokat. Az alkotmányos grémium döntése alapján az állam kötelezettsége, hogy a polgári jogok és kötelezettségek elbírálásának bírói útját biztosítsa. [59/1993. (XI. 29.) AB határozat] Az egyén oldaláról a korlátozhatóságot a perindítási, illetve egyéb perakadályok képezik például a jogorvoslat körében, amely már a jogorvoslathoz való jogot is érinti. A bírósághoz fordulás joga azonban időben is korlátozható (935/B/1997. AB határozat), amelyet a testület a 4/2003. PJE határozat alkotmányossági vizsgálata kapcsán megismételt. [70/2006. (XII. 13.) AB határozat] Az egyén oldaláról azonban a rendelkezés nem csupán a bírósághoz fordulásra garancia, hanem arra is, hogy az egyén ne forduljon bírósághoz. Így az ügyész keresetindítási jogának tisztázása kapcsán a grémium megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz fűződő jog a jogvitában érdekelt fél alkotmányos joga arra, hogy ügyét bíróság elé vigye - hasonlóan a többi szabadságjoghoz -, magában foglalja ugyanis annak szabadságát, hogy e jogával ne éljen. [9/1992. (I. 30.) AB határozat]

Bár a közigazgatási eljárások nem tartoznak a szűkebb értelemben vett polgári eljárások közé, az Alkotmánybíróság értelmezése alapján mégis alkalmazandó ezekre is az alapjog. [39/1997. (VII. 1.) AB határozat] Ez azonban nem jelenti azt, hogy közigazgatási ügyekben elsődlegesen bíróságnak kellene eljárnia akkor, ha a döntés ún. onerózus aktust eredményez. [9/2007. (III. 7.) AB határozat]”

(...)

E körben hivatkozom továbbá az Alkotmánybíróság korábbi **12/2015. (V. 14.) AB határozatában** foglaltakra, mely szerint:

(...)

„Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a (...) Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság támadott végzése nem biztosítja az indítványozó számára ezt a lehetőséget, mert - az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése által is védett - jogos érdekére tekintet nélkül kizárta őt az eljárásból.

Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a (...) Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság végzését megsemmisítette.

Az **Alkotmánybíróság álláspontja szerint** a Ket. ügyfél definíciójának célja az, hogy a közigazgatási eljárásban **mindenki, akinek jogát, jogos érdekét az ügy érinti, érvényesíthesse ezzel kapcsolatos igényeit.** A Ket. 15. § (1) bekezdése ezért rugalmas megfogalmazású, és ahelyett, hogy valamilyen taxatív felsorolást alkalmazna, csak annyit mond ki, hogy az a természetes vagy jogi személy, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet tekintendő ügyfélnek - egyebek között -, akinek jogát vagy jogos érdekét az ügy érinti. A Ket. főszabályát egészíti ki a törvény 15. § (3) bekezdése, melynek értelmében törvény vagy kormányrendelet meghatározott ügyfajtában megállapíthatja azon személyek körét, akik az (1) bekezdésben foglaltak vizsgálata nélkül ügyfélnek minősülnek; a (8) bekezdés szerint pedig az eljárás megindítására irányuló kérelmet benyújtó ügyfélen kívüli ügyféli jogállást megtagadó végzés ellen önálló fellebbezésnek van helye. Ez utóbbi szabályra tekintettel kérte az indítványozó - mint az eljárás megindítására kérelmet benyújtó ügyfélen kívüli személy - ügyféli minőségének elismerését a jelen ügyben. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével nem fér össze a Ket. 15. § (8) bekezdés olyan - a jelen ügyben a hatóságok, valamint a bíróság által is alkalmazott - értelmezése, amely szerint az ügyféli minőség megtagadható olyan személytől, akinek a konkrét ügyben megállapítható az érintettsége. Ezért az Alkotmánybíróság alkotmányos követelményként megállapítja, hogy e rendelkezés alkalmazása során a telekalakítási eljárással érintett telekkel közvetlenül szomszédos telek tulajdonosát is ügyfélnek kell tekinteni.”

(...)

Azáltal, hogy az ügyben eljáró bíróság a személyes megjelenése és nyilatkozata ellenére indítványozót elzárta az igénye érvényesítésétől – pusztán azért mert a jogi képviselő a tárgyaláson nem tudott részt venni – az indítványozó Alaptörvényben biztosított alapjogai nyilvánvalóan sérelmet szenvedtek: az elszenvedett anyagi veszteség révén az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés szerinti tulajdonhoz való jog, XIV. cikk (1), valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés szerinti alapjogok (tiszteességes bírósági eljáráshoz, valamint jogorvoslathoz való jog).

Úgyszintén felhívjuk a figyelmet, hogy **az eljárásjogi szabályok általános jellemzője a kimentés, távolmaradás, az akadályoztatás lehetőségének bejelentése, illetőleg az esetleges hiányok pótlásának lehetősége. Ezzel a fő szabállyal lenne ellentétes a perfelvételi tárgyaláson való permegszüntetés, és az nem is áll arányban a mulasztás súlyával,** hiszen például hiányos kereset esetében lehetőség van a kereset visszaadására [Pp. 115. § (1) bekezdés] vagy visszautasítás [115. § (2)-(7) bekezdés] esetén 30 napos határidőn belül a hiányok pótlására, vagyis a kötelező tartalmi elemnek meg nem felelő kereset esetében van mód a hiányosságok orvoslására, míg a távolmaradás következményei, amelyek akár csak munkaszervezési vagy közlekedési nehézségekből adódnak, nem lennének menthetők.

Ahogy arra egy korábbi határozatában maga az Alkotmánybíróság is rámutatott: (...) „Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint valamely alapjog lényeges tartalmát az a korlátozás sérti, amely - valamely más alapvető jog vagy alkotmányos cél érdekében - nem elkerülhetetlenül szükséges, továbbá, ha szükséges is, a korlátozás által okozott jogsérelem az elérni kívánt célhoz képest aránytalan.” (...) [6/1998. (III. 11.) AB határozat].

A sérelmezett bírósági döntések, illetve a Pp. hivatkozott rendelkezése az Alaptörvény követelményeibe (XIII. cikk (1) bekezdés tulajdonhoz való jog; XXIV. cikk (1) bekezdés tisztességes bírósági eljáráshoz való jog; valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés jogorvoslathoz való jog) ütköznek, ezért alkotmányellenesek.

Azáltal ugyanis, hogy az elsőfokon eljáró bíróság az indítványozó által érvényesíteni kívánt anyagi igény tekintetében az eljárást megszüntette, és ezt a döntést a másodfokon eljáró bíróság hatályában fenntartotta, az indítványozó alkotmányos alapjogai (tisztességes bírósági eljáráshoz, valamint jogorvoslathoz való jog, tulajdonhoz való jog) sérelmet szenvedtek. A permegszüntetés következményeként indítványozót anyagi hátrány is érte, mivel a keresetindítás és a permegszüntetés közti időszakra vonatkozó anyagi igény érvényesítésétől az elévülés következtében elesett.

Budapest, 2019. május „26.”

[Redacted signature block]

[Redacted line]

levelezési cím: [Redacted]

[Redacted line]